

BATALLA DE L'EBRE ■ EL SECTOR DE GANDESA

Surt a la llum un tram de la línia fortificada del Cinca

■ Una investigació de Josep M. Pérez, Pere Rams, Miquel Sunyer i David Tormo ha permès posar més llum sobre una fortificació de la batalla de l'Ebre de la Guerra Civil, concretament el sector Gandesa de la línia fortificada del Cinca.

Tàcticament i estratègicament estava formada per un seguit de centres de resistència esglaonats, des dels Pirineus fins a la Terra Alta, al llarg de 180 quilòmetres, que s'organitzaven en tres grans sectors: Monsó, Fraga i Gandesa.

En aquest darrer, s'hi han trobat restes a la Pobla de Massaluga, Vilalba, el Collet de Batea, Maella, Caseres i Horta. Les obres començaren simultàniament als tres sectors el 25 d'agost de 1936 i es necessitaren fins a 2.000 treballadors.

«No hem trobat fotografies d'aquells treballs, però tenim testimonis de gent que hi va participar», explica Pere Rams. Donada la naturalesa del terreny i amb l'objecte d'activar els treballs es va emprar abundant explosiu anomenat 'cloraita', procedent de la fàbrica de Flix, localitat que, per tractar-se d'una indústria de guerra, va patir el bombardeig de l'aviació franquista.

Els resultats preliminars del treball de recerca bibliogràfic, arxivístic i de camp del sector Gandesa de la Línia Fortificada del Cinca ha permès esbrinar l'estratègia defensiva que va aconsellar l'acurada planificació del conjunt de la fortificació. També identificar els comandaments i d'altres personatges que varen intervenir en la seua execució material.

Imatge d'un polvorí a la línia fortificada del Cinca, al terme de Gandesa. FOTO: PERE RAMS

L'altre objectiu que s'ha assolit, per ara, és localitzar i documentar totes i cadascuna de les posicions que constitueixen el sector Gandesa. Els investigadors volen conscienciar l'Administració «de la importància d'iniciar el procés que ha de conduir a la protecció i posterior recuperació del sector».

Aquesta investigació es va donar a conèixer en la primera Jor-

nada d'Arqueologia i Patrimoni de la Guerra Civil al Front de l'Ebre, organitzada recentment a Tortosa pel Departament de Cultura i el Consorci Memorial dels Espais de la Batalla de l'Ebre (COMEBE). S'hi van presentar vuit ponències sobre les intervencions fetes per recuperar el patrimoni de la Guerra Civil tant al front de l'Ebre com a la costa mediterrània. —J. J. B.